

روزشمار جنگ

چهارشنبه

۳ شهریور ۱۳۶۱

۵ ذی‌قعدة ۱۴۰۲

۲۵ اوت ۱۹۸۲

۳۶

به‌رغم بمباران روزانه تأسیسات نفتی ایران در جزیره خارک، صدور نفت از این جزیره همچنان ادامه دارد. امروز شهر آبادان و جزیره خارک به‌ترتیب هدف گلوله‌های توپخانه و موشک‌های هواپیماهای عراق قرار گرفتند. در گلوله‌باران آبادان که به مجروح شدن ۹ تن انجامید، ۲ خانه و یک مغازه ویران و ۲ خانه نیز دچار آتش‌سوزی شد.^(۱)

جزیره خارک حدود ساعت ۱۷، هدف سه موشک جنگنده‌های نیروی هوایی ارتش عراق قرار گرفت. بر اثر این حمله، خط لوله نفت گناوه به خارک منهدم شد.^(۲) به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، این حمله - که سبب به لرزه درآمدن شهر بوشهر شد - آتش‌سوزی گسترده‌ای پدید آورد و در پی آن عملیات بارگیری نفت برای صدور به خارج از کشور، متوقف شد.^(۳) با توقف صدور نفت، نیروهای امدادی و مردم در محل حاضر شدند و پس از اطفای حریق کار تعمیر خطوط نفتی را آغاز کردند و یکی از لوله‌های ۵۲ اینچی ترمیم شد و عملیات بارگیری و صدور نفت در ساعت ۱۹ از سر گرفته شد.^{(۴)*}

سخن‌گوی نظامی عراق با اشاره به بمباران امروز خارک، بار دیگر اخطار کرد، هر شناور خارجی که به محدوده خارک نزدیک شود، بی‌درنگ منهدم و غرق خواهد شد.^(۵) در همین حال خبرگزاری جمهوری اسلامی اعلام کرد، نفت کش ۸۵۰ هزار بشکه‌ای "گولارگونسای" پس از بارگیری در جزیره خارک، این جزیره را به مقصد ژاپن ترک کرد.^(۶)

* آقای هاشمی رفسنجانی در کتاب خاطرات خود ضمن توضیح این حادثه معتقد است، دسترسی عراق به جزیره خارک نقطه‌ضعفی برای ما محسوب می‌شود. [پس از بحران، کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی - ۱۳۶۱، به اهتمام فاطمه هاشمی، دفتر نشر معارف انقلاب، تهران: چاپ سوم ۱۳۸۶، صص ۱۶۴ و ۱۶۵].

۳۷

به گزارش خبرگزاری فرانسه از ابوظبی، به دنبال تهدیدهای عراق مبنی بر حمله به خارک و در پی افزایش حق بیمه برای کشتی‌هایی که به خلیج فارس می‌آیند، صفی از نفت‌کش‌ها و کشتی‌های باری در دهانه خلیج فارس و تنگه هرمز تشکیل شده است. به گزارش منابع نزدیک به شرکت‌های کشتی‌رانی ابوظبی، در حال حاضر بین ۴۰ تا ۵۰ کشتی، از جمله چند نفت‌کش غول‌پیکر، در سواحل بندرهای فجیره و خور فکان در سواحل امارات عربی متحده لنگر انداخته‌اند. از این بندرها که از منطقه خطر حملات هوایی عراق فاصله بسیاری دارد، از آغاز جنگ ایران و عراق برای توقف کشتی‌ها، استفاده می‌شده است، ولی در هفته‌های اخیر و به دنبال تهدیدهای عراق، پهلوگیری کشتی‌ها در این سواحل افزایش بیشتری داشته است. همزمان با این تغییرات، کمپانی‌های نفتی در امارات عربی متحده پمپاژ نفت را ۵۰ درصد افزایش داده‌اند.^(۷)

خبرگزاری رویتر نیز از افزایش نسبی قیمت نفت و بروز برخی نگرانی‌ها در بازارهای نفت خبر داد و مجدداً تکذیب ایران مبنی بر بستن تنگه هرمز، را یادآور شد: منابع بازار نفت روتردام گزارش دادند، قیمت‌های نفت خام در بازار آزاد روتردام - که مرکز قیمت‌گذاری بازار نفت محسوب می‌شود - با توجه به آخرین گزارش‌ها از جنگ ایران و عراق کمی افزایش یافته است. همین منابع گفتند در بازار نفت، قیمت نفت خام سبک پادشاهی سعودی بشکه‌ای ۳۲ دلار و ۲۰ سنت اعلام شده است، حال آنکه این قیمت در هفته گذشته ۳۰/۵ دلار بوده است. همچنین گفته شده گزارش‌های مربوط به تهدید عراق مبنی بر بمباران ترمینال نفتی ایران در جزیره خارک، به تحکیم قیمت نفت کمک کرده و درعین حال سبب خوش‌بینی در بازار آزاد روتردام شده است. این گزارش همچنین حاکی است، بعضی از معامله‌گران نفتی که مطمئن نیستند این افزایش قیمت را تا چه اندازه‌ای باید به افزایش تقاضا نسبت دهند، با قیمت‌های جدید محتاطانه برخورد کرده‌اند. به علاوه، یک معامله‌گر نفتی در لندن گفت: هنوز مشکل است بتوان در خصوص خرید و فروش نفت خام صحبتی کرد. منابع بازار نفت اظهار داشتند، ایران در حال حاضر روزانه دو میلیون بشکه نفت صادر می‌کند که این میزان را می‌توان به راحتی تأمین کرد. برای مثال، تولید نفت پادشاهی سعودی به حدی رسیده که می‌تواند کمبود این مقدار نفت را در بازارهای نفتی جهان جبران کند. بنابر این گزارش، معامله‌گران نفتی می‌گویند که قیمت‌های جدید نفت با توجه به تداوم بمباران جزیره خارک از طرف عراق و احتمال بسته شدن تنگه هرمز از طرف ایران، تعیین شده است. اما در همین حال یکی از مقامات رسمی ایران از تهران به خبرگزاری رویتر گفته است، گزارش‌های مربوط به تهدید ایران مبنی بر بستن تنگه هرمز کذب محض است.

لازم به یادآوری است که این تنگه، راه ارتباط آبی بین کشورهای نفت خیز منطقه، یعنی ایران، پادشاهی سعودی، امارات متحده عربی، قطر و کویت با جهان محسوب می شود و از این منطقه روزانه در حدود ۹ میلیون بشکه نفت به جهان صادر می شود و این مقدار یک پنجم کل نفت مصرفی جهان غیرکمونیسست است.^(۸)

خبرگزاری رویتر همچنین درباره تأثیر حوادث اخیر در نرخ بیمه و رفت و آمد نفت کش ها به جزیره خارک، اعلام کرد:

دلال های نفتی لندن گفته اند نرخ بارگیری تانکرها از جزیره خارک به سرعت افزایش یافته است و صاحبان کشتی های اسکاندیناوی، یونان، امریکا و فرانسه، از دولت های خود هشدارهایی درباره بارگیری نفت در جزیره خارک دریافت کرده اند. به گفته این دلال ها، ده درصد به هزینه حمل هر بشکه نفت ایران افزوده شده است.^(۹)

۳۸

۱۵ نقطه استراتژیک در نوار مرزی غرب ایران، هنوز در تصرف ارتش عراق است. فرمانده لشکر ۸۱ زرهی باختران در گفت و گوی مطبوعاتی خود اعلام کرد که به رغم ادعاهای عراق مبنی بر عقب نشینی به مرزهای بین المللی، هنوز نفت شهر و ۱۵ نقطه استراتژیک دیگر در نوار مرزی غرب کشور، همچنان در تصرف نیروهای عراقی است. وی در تشریح این مطلب گفت: با وجود اعلام عقب نشینی ارتش عراق به مرزهای بین المللی، هنوز مناطق استراتژیک دشت خفته، آق داغ، تپه رش، شاخ بزنیان، شوال دره، تنگ حمام، بیشگان، زینل کش، نفت شهر، سومار و ارتفاع ۳۶۳، کنجان چم، بهرام آباد و مهران در اشغال مزدوران بعثی قرار دارد. فرمانده لشکر ۸۱ زرهی باختران با اشاره به جمع آوری حدود ۲۰۰ هزار مین و تله های انفجاری در مناطق آزاد شده، گفت: هرچند در تمامی این مناطق، برتری آتش نیروهای رزمنده ایران همچنان ادامه دارد، اما دشمن با توپخانه سنگین خود، شهرهای این مناطق را هدف قرار می دهد.^(۱۰)

۳۹

نیروهای مسلح جمهوری اسلامی هم زمان با درگیری در جبهه های جنگ با ارتش عراق، مشغول پاک سازی نیروهای شورشی و ضد انقلاب از مناطق شمال غربی ایران هستند. در عملیاتی با نام شهید کیا صادق در منطقه کامیاران که با هدف پاک سازی منطقه "ژاورود" در غرب جاده سندیج - کامیاران انجام شد، نیروهای عمل کننده موفق به تأمین اهداف مورد نظر شدند. در این عملیات که به همت نیروهای پاسدار متشکل از گردان جندالله و پیشمرگان مسلمان گرد و با پشتیبانی هوانیروز و توپخانه ارتش انجام گرفت، روستاهای "سرسو بالا"، "سرسو پایین" و "هادی آباد" که از اهداف اصلی عملیات بودند، آزاد شدند. در این عملیات ۳۳ تن از نیروهای ضدانقلاب کشته و تعدادی زخمی شدند و یک تن از نیروهای حزب دمکرات نیز به اسارت نیروهای خودی درآمد.^(۱۱)

در محور میاندوآب، عملیات پاک‌سازی کوه "نظرکان" با موفقیت کامل به انجام رسید و نیروهای اسلام در این ارتفاع مستقر شدند. در این عملیات، دو تن از عناصر مسلح غیرقانونی کشته شدند و تعدادی اسلحه نیز کشف و ضبط گردید.^(۱۲)

همچنین در منطقه عمومی بانه (آبادی نوده) بین گروه ضربت سپاه و چته‌های سازمان کومه‌له درگیری رخ داد که از چته‌های کومه‌له سه تن کشته و دو تن مجروح شدند و از نیروهای خودی نیز یک بسیجی شهید و دو تن زخمی شدند.^(۱۳)

در همین محور، یک خودرو لشکر ۲۸ پیاده‌سندج با مین برخورد کرد که بر اثر انفجار مین، یک سرباز مجروح شد.^(۱۴)

۴۰

امروز عناصر سازمان مجاهدین خلق در شهرهای تهران، رشت و اراک دو عملیات ترور انجام دادند. در منطقه ۵ (غرب تهران)، یک تیم عملیاتی سازمان دو نفر از اعضای بسیج را به شهادت رساندند. همچنین عناصر این سازمان ساعت ۱۲ ظهر در خیابان گرگان به‌سوی یک مغازه معاملات ملکی تیراندازی کردند که یک عابر شهید و شاگرد مغازه نیز مجروح شد.^(۱۵)

در شهرستان رشت نیز یک خودرو جهادسازندگی با سه سرنشین هدف رگبار مسلسل‌های دو عضو سازمان مجاهدین خلق قرار گرفت که دو تن از سرنشینان خودرو به شهادت رسیدند و شخص سوم که روحانی بود* مجروح شد.^(۱۶)

همچنین ساعت ۲۰:۳۰ امروز، عناصر سازمان مجاهدین خلق با پرتاب نارنجک در مقابل مسجد مستوفی (محل برگزاری نماز جمعه رشت) پنج رهگذر را مجروح کردند.^(۱۷)

در اراک نیز یک تیم عملیاتی این سازمان، فرمانده کمیته‌های انقلاب اسلامی این شهر (مصطفی حق‌شناسی) را هنگام رفتن به محل کارش در ساعت ۶:۳۰ شهید کردند.^(۱۸)

۴۱

روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه ۱۰ (تهران و حومه) در اطلاعیه‌ای از کشته و دستگیر شدن ۵۸ تن از اعضا و کادرهای اصلی سازمان مجاهدین خلق و سایر گروه‌های ضد انقلابی در کرج خبر داد. در این اطلاعیه، ضمن معرفی مسئولیت برخی افراد دستگیر شده و همچنین برخی منابع مالی و پشتیبانی که به سازمان کمک می‌کردند، آمده است:

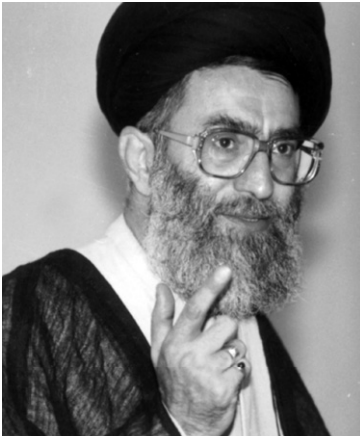
«برادران جان بر کف سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پایگاه کرج در یک حرکت گسترده اطلاعاتی و عملیاتی که با همیاری سازمان اطلاعات ۳۶ میلیونی امت حزب‌الله همراه بود،

* این روحانی حجت‌الاسلام روحی نام داشت و عضو "دفتر تبلیغات اسلامی" شهر رشت بود.

[خبرگزاری جمهوری اسلامی "گزارش‌های ویژه"، نشریه شماره ۱۶۰، ۱۳۶۱/۶/۵، ص ۱۳]

در مرداد سال جاری موفق شدند ۵۸ تن از کادرهای اصلی تشکیلاتی، نیروهای تدارکاتی و سمپات‌های سازمان منافقین را در این شهر کشته و یا دستگیر نمایند. در این عملیات که در پی انهدام لانه‌های عنکبوتی منافقین [انجام شد]، ۲۸ تن از اعضای بخش تدارکات و سرمایه‌داران وابسته به سازمان و ۶ نفر که با پوشش عنوان محترم پزشکی با این گروهک ملحد همکاری داشتند، دستگیر شدند. همچنین مسئول کارگری منافقین در کرج، مسئول روابط منافقین، مسئول گروهک مضمحل شده پیشگام در کرج و چندین نفر از اعضای مؤثر گروهک‌های محارب پیکار و دیگر گروهک‌های امریکایی [دستگیر شدند] و مقادیر زیادی اسلحه، کلت کمربندی، نارنجک و مدارک مهم درون‌سازمانی به دست جان‌برکفان پاسدار افتاده است. لازم به تذکر است افراد دستگیرشده اکثراً از عوامل نفوذی در ارگان‌ها و ادارات دولتی بوده و با سوء استفاده از بیت‌المال ملت محروم و مستضعف، بخشی از تدارکات سازمان منافقین را تأمین می‌کرده‌اند»^(۱۹)

۴۲

رئیس شورای عالی دفاع در دیدار با فرمانده نیروی هوایی:
تا تأمین و تضمین امنیت شهرهای خود از آتش دشمن به
حملات خود ادامه خواهیم داد.

«ما امروز می‌توانیم شهرهای عراق را بمباران کنیم، اما نمی‌کنیم؛ ما پایبند به اسلام عزیز هستیم. ما هر لحظه اراده کنیم قادریم مراکز صنعتی عراق را به آتش بکشیم که در صورت ادامه حملات ناجوانمردانه دشمن، این کار را خواهیم کرد». این مطلب را رئیس‌جمهور ایران آیت‌الله خامنه‌ای در ملاقات با سرهنگ معینی‌پور فرمانده نیروی هوایی و گروهی از معاونان و فرماندهان و مدیران این نیرو، بیان کرد. رئیس شورای عالی دفاع سپس افزود: «ما می‌توانیم خلیج فارس را به‌صورتی درآوریم که دشمن امکان حیات نداشته باشد. ما امروز دشمن را با خفت و خواری از سرزمین اسلامی خود بیرون کردیم و تا تأمین و تضمین امنیت شهرهای خود از آتش دشمن، به حملات خود همچنان ادامه خواهیم داد و هیچ چیز نمی‌تواند مانع ما شود».

رئیس‌جمهوری تأکید کرد: «ما هر جای جبهه و هر نقطه مرزی را که مصلحت بدانیم و خواهیم، می‌شکافیم و به پیش می‌رویم؛ تا نقطه‌ای می‌رویم که بغداد در تیررس آتش ما قرار گیرد و این کار را در هر نقطه دیگری که خواهیم نیز می‌توانیم انجام دهیم و این بستگی به چگونگی برخورد دشمن با شهرها و مرزهای ما دارد».

آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به نقش نیروی هوایی و تلاش این نیرو، گفت: «قدر زحمات شما را جز خدا کس دیگری نمی‌داند و پاداش زحمات شما را خداوند متعال خواهد داد.»
 رییس‌جمهوری سرنوشت امت اسلام را بسیار حساس خواند و افزود: «ما امروز با پایبندی به اصول انقلاب خود، مشغول ساختن جاده‌ای هستیم که برای حرکت آینده بشریت تعیین کننده است.»^(۲۰)

۴۳

ما فکر می‌کنیم که مسئله جنگ تحمیلی عراق علیه ایران به پیروزی رزمندگان ما ختم می‌شود. این مطلب از جمله موضوعاتی است که نخست‌وزیر ایران امروز در مصاحبه اختصاصی با خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی مطرح کرد. میرحسین موسوی در این مصاحبه مواضع ایران را درباره رئیس‌جمهور تحمیلی لبنان و تشکیل کنفرانس آینده سران عرب تشریح کرد. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی نخست‌وزیر در این مصاحبه گفت: «ما روی کار آمدن بشیر جُمیل را یک توطئه آمریکایی می‌دانیم و همانطور که در خبرها هم گفته شده، ایشان یک رئیس‌جمهور تحمیلی است و در حقیقت پوشش و متحدی برای حفظ اسرائیل و از بین بردن هویت اسلامی و عربی لبنان می‌باشد. این توطئه به خاطر درست کردن یک دیوار دفاعی بر دور اسرائیل و اعمال فشار بر دولت‌های مرفعی عرب صورت گرفته است و در نهایت ما در چهره این کار نشان تکوین سیاست امپریالیسم و صهیونیسم را بر علیه انقلاب اسلامی ایران می‌بینیم که سعی می‌شود اسرائیل در این موقعیت، هر چقدر که ممکن است تثبیت شود و از خطرات گسترش انقلاب اسلامی بتواند در امان بماند، ولی ما فکر می‌کنیم که مسئله جنگ تحمیلی عراق علیه ایران مسلماً نتیجه‌اش به یاری خدا به پیروزی رزمندگان ما منتهی خواهد شد و بر اثر آن تمام این حصارها در منطقه درهم خواهد شکست و تمام نقشه‌ها خنثی خواهد شد.»

نخست‌وزیر با توجه به برگزاری سال گذشته کنفرانس سران عرب در فاس که بررسی طرح فهد (پادشاه عربستان) در دستور کار آن قرار داشت و قرار است در آینده نزدیک این اجلاس دوباره در فاس تشکیل شود، اعلام کرد: «همان‌طوری که آن موقع امام امت و ملت ما با طرح فهد مخالفت کردند، الآن هم با این مسئله مخالفانند و به‌شدت با آن مقابله خواهند کرد.»

آقای موسوی در پاسخ به این پرسش که "کنفرانس وزیران خارجه غیرمتعهدها در کدام کشور برگزار می‌شود؟" گفت: «به احتمال قوی این کنفرانس در هاوانا برگزار می‌شود.»
 میرحسین موسوی درباره مبانی اقتصادی ایران نیز پاسخ داد: «در شورای اقتصاد دو نوع مطلب هست که مورد بررسی قرار می‌گیرد، یک نوع از آن مربوط به مسائل اجرایی است. ما مسئله برنامه‌ریزی ۵ ساله را جزء این گذاشته‌ایم و الحمدالله پیشرفت خوبی هم داشته‌ایم و

در جلسه اخیر قسمتی از کلیات برنامه ۵ ساله آینده تصویب شد و فکر می‌کنم به زودی آن را تمام کنیم. یک جلسات دیگری در شورای اقتصاد داریم که در مورد مسائل زیرساخت‌های اقتصادی بحث می‌شود، مانند اینکه نقش بخش خصوصی، تعاونی، دولتی، توزیع، مالیات‌ها چه باشد که این مسائل عمده در حدود هفت ماه است که در شورای عالی اقتصاد مورد بحث و بررسی است و روی آن کار زیادی شده است. ... انشاءالله به یاری خدا ظرف یک ماه آینده مسئله بخش خصوصی را حل می‌کنیم و پس از تصویب هیئت دولت به مجلس بفرستیم. طبیعتاً این مسئله روی امنیت اقتصادی ما اثر خواهد گذاشت و سرمایه‌گذارها را تشویق خواهد کرد و همچنین جهت‌گیری دولت را در سوق دادن این سرمایه‌گذاری‌ها نشان خواهد داد.»^(۲۱)

۴۴

احمد عزیزی قائم مقام وزارت امور خارجه ایران که برای برخی رایزنی‌ها درباره محل برگزاری اجلاس جنبش عدم تعهد به کشورهای کوبا، نیکاراگوئه و پرو سفر کرده بود، پس از دیدار با سران این کشورها به ایران بازگشت. وی در مصاحبه‌ای نتایج این دیدار و همچنین سیاست جدید ایران را پس از روی کار آمدن دولت بشیر جمیل در لبنان تشریح کرد. به گزارش روزنامه کیهان، عزیزی درباره ملاقاتش با فیدل کاسترو رئیس جمهوری کوبا، گفت: «در این دیدار پس از اینکه پیام حجت الاسلام خامنه‌ای رئیس جمهوری کشورمان تسلیم شد، از تلاش‌های کوبا به خاطر پاسخ شایسته به موج واقع‌بینانه‌ای که اخیراً در میان اعضای جنبش عدم تعهد در رابطه با عدم برگزاری هفتمین کنفرانس سران در بغداد ایجاد شده بود، سپاسگزاری و تأکید شد که اقدام کوبا در دعوت از وزرای امور خارجه جنبش عدم تعهد به هاوانا (برای شرکت در اجلاس فوق‌العاده)، اقدام بسیار مناسبی است و قطعاً به خاطر حفظ وحدت و همبستگی اعضای جنبش پاسخ‌های خوبی به دنبال خواهد داشت.»

عزیزی افزود: «در این دیدارها بر ضرورت‌های خاص جهان، بر هرچه زودتر برگزار شدن کنفرانس سران تأکید و گفته شد اگر همچنان بعضی از کشورهای عضو تصور می‌کنند با چند ماه تعویق کنفرانس سران، جنگ تحمیلی احتمالاً پایان خواهد گرفت، باید خاطرنشان ساخت که با وجود تلاش و نبرد پیگیر رزمندگان جمهوری اسلامی ایران به خاطر حمایت‌های همه‌جانبه‌ای که ابرقدرت‌ها از رژیم بغداد می‌کنند، تضمینی کافی نمی‌تواند وجود داشته باشد که در طی این چند ماه، آن شرایطی که موردنظر آنها است فراهم شود.»

بر اساس این گزارش، یک محل دائمی برای سفارت جمهوری اسلامی ایران انتخاب شده است و به زودی سفارت ایران در کوبا از محل موقت به محل دائم انتقال خواهد یافت.

قائم مقام وزارت امور خارجه درباره دیدارهایش با دانیل اورتگا رئیس و هماهنگ کننده شورای حکومتی نیکاراگوئه، همچنین با وزیر امور خارجه پرو، گفت: «در این ملاقات‌ها نیز پیام رئیس جمهور به سران این کشورها تسلیم شد. در ملاقات‌هایی که در نیکاراگوئه به عمل آمد، هماهنگی بسیار زیادی میان مواضع دو کشور نیکاراگوئه و ایران صورت گرفت و همچنین پیرامون گسترش روابط دو کشور مذاکراتی به عمل آمد.» احمد عزیزی در پایان نیز در پاسخ به این سؤال که آیا جمهوری اسلامی ایران در روابط خود با حکومت جدید لبنان - که به اقرار بشیر جمیل، حافظ منافع امریکا و حکومت صهیونیستی خواهد بود - تجدید نظر خواهد کرد، اعلام کرد: «با توجه به ماهیت رئیس جمهور تحمیلی لبنان و نحوه انتخاب او و وابستگی آشکارش به اسرائیل و امریکا، به طور طبیعی جمهوری اسلامی ایران در مناسبات با این کشور، ابعاد جدیدی را وارد خواهد کرد و به طور کلی این روابط را مورد بررسی و تجدید نظر قرار خواهد داد.»^(۲۲)

۴۵

به گزارش رادیو قطر، کمیته فرعی سیاسی و اطلاعاتی کنفرانس وزیران خارجه کشورهای اسلامی در نیامی (پایتخت نیجر)، طرح پیشنهادی مغرب برای پایان دادن به جنگ عراق و ایران را به اتفاق آرا تصویب کرد. این رادیو از قول منابع خبری عراق افزود که هیئت ایرانی این طرح را نپذیرفت و محل جلسه را ترک کرد.

رادیو قطر همچنین به نقل از خبرگزاری عراق اعلام کرد که عراق درخواست کرده است موضوع جنگ این کشور با ایران، به دستور کار اجلاس وزیران خارجه عرب افزوده شود. این اجلاس شنبه آینده در شهر "محمديه" مغرب تشکیل خواهد شد.^(۲۳)

در این حال، حبیب شطی دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی، در گفت‌وگو با خبرنگاران اعلام کرد: «هیئت حسن نیت اسلامی منتخب سومین اجلاس اسلامی در طائف، به ریاست "احمد سکوتوره" رئیس جمهوری گینه، طی ده روز آینده فعالیت‌ها و کوشش‌های خود را جهت پایان دادن به جنگ عراق و ایران از سر خواهد گرفت.»^(۲۴)

۴۶

"هنری استفان سولارز" رئیس کمیته فرعی آسیا و پاسیفیک (حوزه اقیانوس آرام) وابسته به کمیته روابط خارجی مجلس نمایندگان امریکا - که از روز گذشته وارد بغداد شده است - امروز با مسئولان عراقی درباره جنگ این کشور با ایران و موضوع لبنان به گفت‌وگو پرداخت. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، سولارز در ملاقات با صدام، آخرین طرح‌های امریکا برای مقابله با انقلاب اسلامی و جلوگیری از حرکت‌های اسلامی در منطقه خاورمیانه را بررسی کرد. سولارز در این دیدار از صدام حسین خواست تا تلاش‌های خود را برای بازگرداندن مصر به جرگه کشورهای عربی، افزایش دهد. صدام

در گفت‌وگو با سولارز گفته است: «فکر می‌کنم وجود دولت مستقل فلسطین که مورد پذیرش فلسطینی‌ها باشد، ضروری است. همچنین وجود آرامش و امنیت برای اسرائیلی‌ها لازم است.»^(۲۵)

یک مقام عراقی شرکت‌کننده در این مذاکرات گفت، امریکا قول داده بخشی از خسارت‌های وارده به عراق را خود جبران کند و بخش دیگر را کشورهای منطقه تأمین کنند.^(۲۶)

سولارز و هیئت همراه که از امان - پایتخت اردن - وارد بغداد شده است، پس از عراق به عربستان، مصر، لبنان و اسرائیل سفر خواهد کرد.^(۲۷)

۴۷

ملاقات وزیر خارجه مراکش با صدام و تسلیم پیام پادشاه مراکش به وی، دیدار سفیر رومانی در عراق با نعیم حداد رئیس مجلس عراق و دعوت وی برای دیدار از رومانی و سفر وزیر بازرگانی عراق به سودان به منظور افزایش مبادلات تجاری با این کشور، از دیگر تلاش‌های بین‌المللی عراق در این روز بود.

در پی برخی رایزنی‌ها برای هماهنگی نشست کشورهای عضو جامعه عرب در شهر فاس (در مراکش)، امروز محمد بوستا وزیر خارجه مراکش، به بغداد رفت و با صدام حسین دیدار و پیام حسن دوم پادشاه مراکش را به وی تقدیم کرد. خبرگزاری عراق محتوای این پیام را مذاکرات آینده سران عرب در کنفرانس فاس و اخذ یک موضع واحد در وضعیت فعلی نظام بین‌الملل، اعلام کرد.^(۲۸)

همچنین به گزارش رادیو صوت‌الجماهیر، امروز نعیم حداد رئیس مجلس ملی عراق، با سفیر رومانی دیدار و با وی درباره راه‌های گسترش روابط متقابل کشورهايشان گفت‌وگو کرد. به گفته این رادیو سفیر رومانی پیام دعوت رئیس مجلس رومانی را از نعیم حداد برای سفر به رومانی تقدیم وی کرد.^(۲۹)

محسن عوده وزیر بازرگانی عراق نیز که به سودان سفر کرده است، قراردادی را با همتای سودانی خود امضا کرد که بر اساس آن، میزان مبادلات تجاری بین دو کشور از ۱۴ میلیون دلار به ۲۰ میلیون دلار افزایش خواهد یافت. بازگشایی دفاتر تجاری دو کشور در پایتخت یکدیگر نیز از جمله توافقات این موافقت‌نامه بود.^(۳۰)

* این سفر سولارز به عراق تابوی روابط سیاسی عراق و امریکا را شکست و تأثیر مهمی در مشی سیاسی آینده عراق گذاشت. علاوه‌براین اصلی‌ترین هدف سفرهای دوره‌ای سولارز و هیئت همراه به کشورهای عربی منطقه (اردن، عراق، لبنان، عربستان و مصر) و اسرائیل، هماهنگ کردن کشورهای مهم عضو اتحادیه عرب برای طرح به رسمیت شناختن امنیت اسرائیل بود. این طرح در کنفرانس اتحادیه عرب در شهر فاس مراکش - که در تاریخ ۱۳۶۱/۶/۱۵ تا ۱۳۶۱/۶/۱۸ برگزار شد - مطرح گردید و به تصویب رسید.

۴۸

کاسپار واینبرگر وزیر دفاع امریکا، امروز در مصاحبه‌ای مطبوعاتی در پاسخ به پرسش تحریک‌آمیز خبرنگاری که از وی پرسیده بود: اگر کشورهای منطقه توسط ایران مورد تهدید قرار گیرند، امریکا چه کاری انجام خواهد داد؟ گفت: «وحشت از این مطلب، در عمان، اردن و عربستان وجود دارد، اما اینکه ما چه خواهیم کرد؟! یک سؤال فرضی است و بستگی به شرایط مخصوص در آن زمان دارد. ما به اردن، عمان و عربستان به میزانی که آنها درخواست کرده‌اند، اسلحه فرستاده و می‌فرستیم، ولی اگر ایران در آن جهت که شما گفتید حرکت کند و درخواست برای اسلحه از سوی اعراب بیشتر شود، باید در آن زمان تصمیم گرفت، ولی همان‌طور که من گفتم، بسیار به نفع ماست که حاکمیت ارضی و استقلال قدرت آنها پابرجا و دست‌نخورده بماند.»^(۳۱)

وی روز پیش نیز گفته بود که امریکا دست‌اندرکار تهیه طرحی جدید برای خاورمیانه است تا امنیت هر یک از کشورهای منطقه را تأمین کند.^(۳۲)

رئیس سازمان اطلاعات امریکا (سیا) نیز درباره اقدامات این کشور برای مقابله با گسترش انقلاب اسلامی گفت: «تجربه‌ای که از به اصطلاح انقلاب ایران به دست آمد، موجب شده است که در امریکا مرکزی به نام "مرکز مطالعات آشوب‌گری" به وجود آید.» وی افزود: «امریکا و متحدینش به دولت‌هایی که با خطر انقلاب از طریق شورش و تروریسم مواجه‌اند، یاری خواهد داد و روش مبارزه با آشوب‌گری را به آنها خواهد آموخت. ... دولت‌ها بیش از همه نیاز به سلاح‌های کوچک دارند تا بتوانند از خود در برابر چریک‌های آموزش‌دیده دفاع کنند.» رئیس سیا سپس گفت: «داشتن سازمان اطلاعاتی ورزیده، پلیس‌های کارآزموده، ارتباطات و مخابرات مجهز، ورزیدگی در استفاده از سلاح‌های سبک، و قدرت تحرک در هدایت واحدهای کوچک، موجب خواهد شد که آنها بتوانند در جنگ و گریز که شیوه چریک‌ها در سراسر جهان است، به مقابله بپردازند.»^(۳۳)

خبرگزاری آسوشیتدپرس هم از واشنگتن گزارش داد که امریکا در نظر دارد در پاییز آینده یک مانور نظامی کامل در داخل و اطراف عمان انجام دهد و به این وسیله به کشورهای نفت‌خیز حوزه خلیج فارس اطمینان دهد که در صورت بروز حالت فوق‌العاده، نیروهای امریکایی می‌توانند به سرعت در منطقه حاضر باشند. طبق گزارش این خبرگزاری، این مانورهای نظامی برای ایران خطراتی خواهد بود که چنانچه کشورهای عرب دوست امریکا را با اقدامات خراب‌کارانه یا نیروی نظامی در معرض خطر قرار دهد، با واکنش سریع امریکا مواجه خواهد شد. آسوشیتدپرس افزود: به گفته یک مقام رسمی وزارت دفاع امریکا، هدف دولت ریگان از این مانور به‌ویژه جلب اطمینان رژیم سعودی است که از جانب شمال غربی نزدیک به مرز اسرائیل می‌باشد و از سمت شرقی با عراق که توسط ارتش ایران مورد حمله قرار گرفته، هم‌مرز است.^(۳۴)

۴۹

روزنامه واشنگتن تایمز در مقاله‌ای، با بررسی جنگ عراق با ایران، به وضعیت متزلزل صدام اشاره کرده است. این روزنامه، انقلاب اسلامی ایران را برای عراق خطری "خارجی" دانست نه داخلی و از این رو احتمال وقوع یک انقلاب مشابه انقلاب ایران در داخل عراق را رد کرد. این روزنامه سپس آرزوهای صدام حسین در تجاوز به ایران را یادآوری کرد و با نامساعد خواندن اوضاع کنونی وی، حمایت مصر از عراق را ضروری دانست. بخش‌هایی از مقاله واشنگتن تایمز چنین است:

«تا چند ماه قبل در منطقه خلیج فارس، عراق به عنوان یک ستاره در حال رشد و طلیعه یک قدرت جدید، در دنیای غرب تعبیر می‌شد، درحالی که امروز دیگر چنین نیست و این ستاره در حال افول است و عراق با مشکلات و خطرات زیادی روبه‌رو است. نیروهای دولت اسلامی ایران به دنبال جامه عمل پوشانیدن به تهدیدات خود برای سرنگون کردن صدام حسین و به قدرت رسانیدن یک حکومت اسلامی شبیه به حکومت [امام] خمینی، از مرز عراق گذشته و به خاک آن کشور هجوم آوردند. جالب آنکه وضع کنونی، کاملاً برعکس انتظار و امیدهایی است که صدام حسین در زمان حمله به ایران در سر می‌پروراند. با این حال امروز با وجود آنکه با حمله و پیشرفت نیروهای ایران در خاک عراق، صدام حسین در موقعیت حساسی قرار گرفته است، ولی با تمام این خطرات و ناکامی‌ها در راه رسیدن به هدف، صدام حسین رهبر ۴۴ ساله عراق کسی است که در سرد و گرم دوره سیاسی عراق، آبدیده شده و می‌داند که چگونه باید از مهلکه جان سالم به‌دربرد. اوضاع سیاسی و گود زورآزمایی و قدرت‌طلبی عراق در ۲۰ سال گذشته شاهد لااقل ده کودتا و یا قصد کودتا و سه شورش مسلحانه و یک جنگ داخلی تمام عیار بوده است.

... انقلاب اسلامی ایران به چهار دلیل برای عراق یک خطر خارجی به حساب می‌آید تا آنکه یک خطر داخلی باشد: دلیل اول آن است که با مرگ محمدباقر صدر، شیعیان عراق رهبری را از دست داده‌اند که می‌توانست به‌طور مؤثر آنها را متحد و یکپارچه کند. دوم آنکه هرچند شیعیان عراق - که طبقات کم‌درآمد آن کشور را تشکیل می‌دهند - ممکن است طرف‌دار آیت‌الله خمینی باشند، ولی آنها هنوز خواهان به قدرت رسیدن یک حکومت دست‌نشانده [امام] خمینی در عراق نیستند و اکثر آنها قبل از شیعه بودن، خود را عراقی می‌دانند. دلیل سوم آنکه، برخلاف تصور عموم، در مقایسه با سایر کشورهای عربی، ملت و دولت عراق بر اساس بنیادهای مذهبی بنا نشده است. علاوه‌براین، عامل دیگری که به محبوبیت صدام حسین در عراق کمک می‌کند، آن است که دو سوم مردم عراق را جوانان کم‌تر از ۲۵ سال تشکیل می‌دهند و صدام حسین در ۴۴ سالگی، هنوز به‌عنوان رهبری جوان‌سال، مورد تأیید جوانان به حساب می‌آید. دلیل چهارم آنکه در عراق تنفر و انزجار مردم از یک حکومت، هنوز به حد ایجاد یک انقلاب نرسیده است.

شکست در جنگ، امید و آرزوهای عراق را برای به دست آوردن مقام رهبری دنیای عرب، نقش بر آب کرده است. در ابتدا، حمله سریع عراق به ایران به آن هدف و به آن حساب صورت گرفت که با سرنگون کردن حکومت تازه به روی کار آمده [امام] خمینی و تسلط کامل بر شطالعرب [اروندرو]، عراق بتواند به عنوان رهبر دنیای عرب شناخته شود و صاحب مقام و موقعیتی گردد که مصر سال‌ها از آن برخوردار بوده است، ولی امیدها و انتظارات با طولانی شدن جنگ به حقیقت نپیوست و لبه تیز وقایع، متوجه عراق گردید و این حقیقت تاریخی بار دیگر ثابت شد که چه در صلح و چه در جنگ، دنیای عرب به رهبری و حمایت مصر نیاز دارد.»^(۳۵)

۵۰

وزارت دفاع امریکا امروز اعلام کرد که تفنگداران دریایی این کشور در ۴۸ ساعت آینده برای نظارت بر خروج کماندوهای سازمان آزادی‌بخش فلسطین از بیروت و شرکت در طرح‌های عملیاتی، وارد غرب آن شهر می‌شوند.

آسوشیتدپرس از واشنگتن در ادامه این خبر، از قول سخن‌گوی وزارت دفاع امریکا اعلام کرد: «زمان ورود این تفنگداران به غرب بیروت، بستگی به مقام‌های امریکایی در لبنان از جمله "فیلیپ حبیب" مأمور ویژه امریکا دارد که در مورد تخلیه کماندوهای سازمان آزادی‌بخش فلسطین مذاکره کرده است.» آخرین گزارش حاکی است که نخستین گروه نیروهای امریکایی وارد لبنان شده‌اند. به علاوه، یک واحد نظامی فرانسوی مرکب از ۱۵۰ چترباز، امروز وارد بندر لارناکای قبرس شده تا خود را برای عملیات در لبنان آماده سازند.^(۳۶)

۵۱

مجله میدل‌ایست چاپ لندن در بخشی از مقاله‌ای که به جنگ اختصاص داده است، تأثیر سیاسی ناکامی عراق در برگزاری کنفرانس غیرمتعهدها را در بغداد بررسی کرده و نوشته است: در ارتباط با کنفرانس سران کشورهای غیرمتعهد باید گفت، تصمیم مربوط به برگزاری این کنفرانس در مکانی دیگر و احتمالاً در دهلی نو، ضربه‌ای به طرح‌های عراق در جبهه بین‌المللی محسوب می‌شود.

صدام حسین امیدوار بود که این اجلاس به وی کمک کند تا عراق را از یک دوره طولانی انزوای دیپلماتیک رهایی بخشد. وی همچنین امیدوار بود که دوره ریاست سه ساله بر جنبش عدم تعهد - که عملاً از ماه سپتامبر شروع می‌شود - کمک خواهد کرد تا بخشی از اقتدار شخصیتی را که آیت‌الله خمینی از آن بهره‌مند بوده و از آن برای رد وی (صدام) استفاده کرده به دست آورد.^(۳۷)

۵۲

جبهه ملی ایران که در پاریس مستقر شده است، نامه‌ای به سران ۹۴ کشور عضو غیرمتعهدها فرستاد و مدعی شد، حضور نمایندگان جمهوری اسلامی که نماینده حقیقی ملت ایران نیستند، نشست آینده غیرمتعهدها را بی اعتبار می کند. جبهه ملی در این نامه ضمن درخواست اخراج ایران از این جنبش، پیشنهاد کرده است تا نماینده این گروه سیاسی و نمایندگان برگزیده سایر گروه‌های ملی مخالف جمهوری اسلامی در کنفرانس آینده غیرمتعهدها شرکت کنند.^(۳۸)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۱/۶/۳

- ۱- سند شماره ۱۶۷۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای عملیاتی از ستاد مشترک ارتش (مرکز فرماندهی) به ریاست ستاد مشترک ارتش، شماره ۳۱۸، ۱۳۶۱/۶/۵، ص ۱.
- ۲- سند شماره ۶۶۳۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه (مرکز فرماندهی)، به اطلاعات تحقیقات نخست‌وزیری، ۱۳۶۱/۶/۴، و- سند شماره ۰۷۲۰۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه، به روابط عمومی، ۱۳۶۱/۶/۵.
- ۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه"، شماره ۱۵۹، ۱۳۶۱/۶/۴، ص ۱، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۳.
- ۴- مآخذ ۳، ص ۲، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۳.
- ۵- سند شماره ۱۶۷۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی، فرماندهی اطلاعات ستاد مشترک ارتش، شماره ۱۵۹ - ۱۴۵، ۱۳۶۱/۶/۴، ص ۱۰.
- ۶- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۱/۶/۶، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۷- مآخذ ۳، ص ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۳.
- ۸- مآخذ ۳، ص ۵، خبرگزاری رویتر، ۱۳۶۱/۶/۳.
- ۹- مآخذ ۳، صص ۷ و ۶، لندن - خبرگزاری رویتر، ۱۳۶۱/۶/۳.
- ۱۰- روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۶/۴، ص ۱۷.
- ۱۱- سند شماره ۱۷۰۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای از طرح و برنامه عملیات به قرارگاه کربلا، منطقه ۸، ۱۳۶۱/۶/۲۸، ص ۱؛ و- سند شماره ۱۶۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اطلاعاتی هفتگی از ستاد مرکزی
- سپاه، طرح و برنامه عملیات به مسئول دفتر سیاسی ستاد مرکزی، شماره ۳۵، ص ۵، ۱۳۶۱/۶/۲۲.
- ۱۲- سند شماره ۷۱۹۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی ستاد مرکزی سپاه، به روابط عمومی، ۱۳۶۱/۶/۴.
- ۱۳- سند شماره ۷۲۰۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از طرح و برنامه منطقه ۷ به طرح و برنامه ستاد مرکزی سپاه پاسداران، ۱۳۶۱/۶/۹؛ و - سند شماره ۷۲۰۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات عملیات منطقه ۷ به اطلاعات عملیات مرکز، ۱۳۶۱/۶/۸.
- ۱۴- سند شماره ۱۶۷۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات (مد عملیات)، ۱۳۶۱/۶/۴، ص ۱.
- ۱۵- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه"، شماره ۱۶۲، ۱۳۶۱/۶/۷، صص ۴ و ۵، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۶.
- ۱۶- سند شماره ۷۲۰۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره اطلاعات شاجا به وزارت کشور، ۱۳۶۱/۶/۴.
- ۱۷- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه"، شماره ۱۶۰، ۱۳۶۱/۶/۵، ص ۱۳، رشت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۴.
- ۱۸- روزنامه کیهان، ۱۳۶۱/۶/۳، ص ۲.
- ۱۹- همان.
- ۲۰- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۴، ص ۱۲.
- ۲۱- همان.
- ۲۲- مآخذ ۱۰، ص ۲.
- ۲۳- مآخذ ۳، صص ۳۳ و ۳۴، بخش عربی رادیو قطر، ۱۳۶۱/۶/۳.

- ۲۴- مأخذ ۳، ص ۳۵، بخش عربی رادیو صوت‌الجماهیر، ۱۳۶۱/۶/۳.
- ۲۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۷، ص ۳؛ و- ستاد تبلیغات جنگ شورای عالی دفاع، "ستیز با صلح"، تهران، چاپ اول، ۱۳۶۶، ص ۸۵.
- ۲۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۷، ص ۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران.
- ۲۷- مأخذ ۱۰، ص ۲۰.
- ۲۸- مأخذ ۱۰، ص ۲.
- ۲۹- مأخذ ۳، صص ۲۵ و ۲۶، رادیو صوت‌الجماهیر، ۱۳۶۱/۶/۳.
- ۳۰- مأخذ ۳، ص ۳۴، رادیو صوت‌الجماهیر، ۱۳۶۱/۶/۳.
- ۳۱- مأخذ ۳، صص ۹ و ۱۰، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۳.
- ۳۲- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۱/۶/۲، ص ۱۱، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه.
- ۳۳- مأخذ ۳، ص ۲۲، رادیو امریکا، ۱۳۶۱/۶/۳.
- ۳۴- مأخذ ۳، ص ۱۶، واشنگتن - آسوشیتدپرس، ۱۳۶۱/۶/۳.
- ۳۵- مأخذ ۳، صص ۲۳-۲۵، رادیو امریکا، ۱۳۶۱/۶/۳؛ و- مأخذ ۳، صص ۷ و ۸، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۳.
- ۳۶- مأخذ ۲۰، ص ۳، واشنگتن - آسوشیتدپرس.
- ۳۷- مأخذ ۳، ص ۱۱، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۱/۶/۳.
- ۳۸- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه، شماره ۱۶۰، ۱۳۶۱/۶/۵، ص ۴۰، رادیو صدای آزاد ایران، ۱۳۶۱/۶/۴.